

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Cap. I. De immunitate Ecclesiastica in genere, & in specie de immunitate locali quoad actiones in locis sacris prohibitas exerceri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

TITULUS XLIX.

De immunitate Ecclesiastica.

CAPUT I.

De immunitate Ecclesiastica in genere & in specie de immunitate locali quò ad actiones in locis sacris prohibitas exerceri.

Quest. 1002. Immunitas Ecclesiastica quid sit & quotuplex?

R Esp. Ad primum immunitas Ecclesiastica, accepto hoc nomine pro ut liberationem à munere (quod hic onus significat juxta *l. munus ff. de V. S.*) aliquantò latius, pro ut tres suas species comprehendit, dum aliàs AA. plures distinctionem faciunt inter immunitatem Ecclesiarum, quæ competit locis sacris, & immunitatem Ecclesiasticam quæ personas ecclesiasticas resque earum respicit, de quo vide *Reiffenst. h. t. n. 3.* describitur passim, quòd sit jus, quo loca, res, personæ Ecclesiasticæ ab onere communi & obligatione liberæ seu exemptæ sunt. *Suar. de immunit. Eccles. l. 4. c. 1. Azor. Inst. mor. Tom. 2. l. 9. c. 8. Delb. de immunit. Eccles. c. 1. dub. 1. n. 3. Paulò fusiùs eandem describit. Reiffenst. h. t. n. 4.* quòd sit jus, quo Ecclesia aliaque loca sacra, nec non personæ Ecclesiasticæ resque earum liberæ & exemptæ sunt à muneribus seu oneribus sæcularibus, atque ab actibus earum sanctitati & reverentiæ debitæ repugnantibus, quæ postremæ particulæ adjiciuntur, ne à definitione excludatur immunitas localis, etiam ratione asyli, dum extractio è loco asyli est actus repugnans ejus reverentiæ & sanctitati.

2. Resp. Ad secundum: immunitas ecclesiastica, pro ut constat ex jam data ejus definitione est triplex, nimirum localis, quæ est jus competens Ecclesiis aliisque locis sacris ac religiosis, vi cujus actus profani seu sæculares in iis exerceri non possunt, & malefactores illuc confugientes in vita & membris proteguntur, ita ut inde extrahi nequeant, pro ut sumitur ex *c. Ecclesia h. t. in 6. can. non oportet. dist. 42.* Reals, quæ est jus inhærens rebus & bonis ecclesiasticis personarumque ecclesiarum quò minus iis onera pendendaque tributa & similia imponi possint. Personalis, quæ est jus inhærens ipsis personis ecclesiasticis, vi cujus gravari non possunt exactionibus, tributis, aliisque præstationibus. De quorum singulis *c. seq.*

Quest. 1003. Quo jure immunitas ecclesiastica introducitur?

R Esp. primò: cum immunitas hæc se extendat ad diversa nimirum loca, res, personas, in quibus quò ad præsens quæsitum non videtur esse par ratio de immunitate, ut sic pariformiter quid statui nequit. Sed loquendum diversimode; ac primò quidem immunitatem à cognitione & judicio sæculari respectu causarum spiritualium, nimirum respicientium fidem, Sacramenta, cultum divinum, esse juris divini positivi seu originarii immediatè à Deo; cum dicta cognitio & judicium soli petro &

jusque successoribus concessa à Christo his verbis: *Tu es Petrus & supra hanc petram &c.* idque ita etiam, ut non solum ecclesiastici sed & laici omnes quò ad has causas subducti sint jurisdictioni, ac consequenter cognitioni & judicio sæcularis potestatis. ac ita docent *Covar. 99. pract. c. 31. num. 2. Molin. Tom. 1. i. d. 1. concl. 2. Suar. de fide l. 4. de immunit. Eccl. c. 2. & per tot. Farnac. l. 1. pract. lit. & q. 8. n. 2.* & alii, quos citat & sequitur *Delb. c. 1. du. 2. f. 1. n. 5.* Secundo. Item de immunitate ecclesiasticorum quò ad causas temporales, puta solutionem tributorum, punitionem criminum, obligationem legum civilium esse de jure divino positivo, saltem dictante, astruit (nomine tamen non tam suo, quàm aliorum, ut videtur) *Delb. l. c. à n. 6.* multumque probat, tum ex veteri testamento *Genes. 47.* factò Joseph. dum totam terram Egypti Pharaoni tributariam fecit, terram verò sacerdotum exemptam à tributis. *Esdra c. 71.* factò Artaxerxis, quo voluit sacerdotes & levitas templi esse liberos à tributis. Unde infert hanc immunitatem esse à Deo saltem instinctivè, dum, si lumen naturale dictabat hanc immunitatem convenire sacerdotibus veteris legis, multo magis dictet eam convenire sacerdotibus legis novæ: utpote quorum dignitas & functio est longe nobilior, & Principibus reipublicæ utilior. Probat item ex variis textibus juris & Conciliorum, ut dum *c. quanguam. de censib. in 6.* dicitur: *Ecclesia Ecclesiasticæque persone ipsarum non solum jure humano quin & divino à secularium personarum exactionibus sunt immunes & Trid. sess. 25. c. 20. de reform. ait. Ecclesia & personarum ecclesiasticarum immunitas Dei ordinatione & canonicis sanctionibus constituta est.* Item ex Rotæ decis. in *una Albanens. Gabelle de die 28. Jun. 1630.* apud *Delb. l. c. n. 20.* ubi Rota definit. immunitatem Ecclesiasticam non solum quò ad personas, sed & quò ad eorum bona esse de jure divino. Ac denique pro sententia, quod hæc immunitas sit de jure divino saltem positivo, etsi non ab eo immediate, saltem ab eo dictante seu instinctivè citat *n. 25.* immensam celeberrimorum AA. turmam. Verum rectius hanc immunitatem quò ad causas civiles resque & personas ecclesiasticas non esse juris divini, neque positivæ, neque naturalis, sic probatur à posteriore, quod Ecclesia olim, ut constat ex testimonio *S. Ambros. c. 26. si tributum n. 1. q. 1. & ex can. 22. caus. 23. q. 8.* ex agris suis solvebat tributa etiam Imperatoribus Christianis, quod non fecisset aut fieri passus esset, si putasset se jure divino exemptam esse, & specialiter, quod non sit immediatè ex jure divino naturali, ex eo constare videtur, quòd character clericalis ex se seu ratione sui non eximat clericum à jurisdictione & potestate sæculari, cum ex se solum habeat deputare hominem divino cultui quæ

deputatio stare potest cum subiectione temporali debita principi in iis, quæ cultum divinum non impediunt, dum, pro ut constat ex Apostol. *ad Rom. 13.* juxta interpretationem Glos. & D. Chrysoft. &c. Item ex *act. 25.* totque titulis eod. de SS. Eccles. & de Episc. & Cleric. in principio nascentis Ecclesie sæpe Ecclesiastici subiecti fuerunt principibus & iudicibus sæcularibus. Item ex eo, quod Ecclesia ipsa clericum delinquentem graviter subiciat iudici sæculari ab eo iudicandum, non potestate Ecclesiastica, quippe quæ se ad punitionem corporalem non extendit, sed potestate sæculari. Ac denique ex eo, quod si illa esset juris divini naturalis, foret immutabilis & in omnibus Ecclesiasticis æqualis. Ita Delb. *l. c. à n. 36.* Sed neque hanc immunitatem esse juris divini positivi ex ullo sacra scripturæ loco evidenter colligetur, ut Delb. *l. c. à n. 41.* quem vide. Adtextus verò juris, Conciliorum & decisionum Rotæ dici potest cum Delb. *l. c. à num. 47.* quod ibi per jus divinum, ex quo esse dicitur illa immunitas, intelligatur canonicum aut etiam ordinatio instinctus Dei, quin & speciale præceptum à Christo acceptum de ea immunitate introducenda à Pontifice, de quo mox, vel etiam quod loquantur de causis intrinsecè spiritualibus. Atque ita dici, quod, licet immunitas illa à jurisdictione sæculari tam quò ad onera quàm quò ad forum Ecclesiasticum iudiciale non sit de jure divino immediatè, proximè, completè; sed mediatè remote originaliter, causaliter, fundamentaliter, inchoativè quatenus supposito jure divino dictante vel supposita ordinatione Christi convenientissimum, & fortè etiam necessarium induci illam lege humana absque eo, quod sit necesse dicere, ut plures volunt citati à Delb. *l. c. num. 50.* esse à jure divino positivo, non quidem scripto, sed tradito per Apostolos, quemadmodum multa alia pertinentia ad formas & materias sacramentorum per istiusmodi traditionem ad nos pervenerunt. Proinde jam

2. Resp. Secundò immunitas Ecclesiastica exceptis dictis causis intrinsecè spiritualibus, est immediatè à jure seu potestate humana ecclesiastica, ad eam introducendam concessa Ecclesie seu summo illius capiti Pontifici à Christo; quippe quæ ad rectam Ecclesie gubernationem dignitatisque clericalis & Ecclesiasticæ honorem & splendorem convenientissima & forte etiam necessaria. Unde Pontifex nedum potuit (intellige, etiam in consultis & invitis Principibus sæcularibus, ut Delb. *l. c. f. 5. n. 1.*) sed & debuit eximere à jurisdictione sæculari Ecclesiasticos ratione sui muneris, quod absque tali exemptione exerceri nequit. Delb. *l. c. du. 2. f. 1. n. 60.* Qui & n. 61. addit, hinc credendum, non tantum hanc potestatem eximendi à Christo collatam Petro ejusque successoribus, sed & iisdem specialiter præceptum, ut immunitatem introducerent, pro ut satis colligitur ex verbis Trident. *paulè ante vii.* Quapropter etiam nulla potestate humana Principum ea inducta tolli vel minui possit; cum nulla potestas humana sit superior potestate collata Pontifici à Christo, de quo videndi Covar. *pract. 99. c. 3.* Farinac. *l. 1. tit. de inquisit. q. 8. num. 4.* Molin. *de just. Tom. 1. tr. 2. d. 31.* Lessl. *l. 1. c. 33. dub. 4. n. 35.* Malder. *in 2. 2. tr. 5. c. 6. dub. 4. in fine* & alii apud Delb. *l. c. f. 2. n. 3.*

3. Dixi: esse de jure humano Ecclesiastico seu canonico. Nam minus probabiliter dicitur à quibusdam eam à jure positivo civili Imperatorum primario inductam & pro hoc stare infinitum torrentem

DD. ait Delb. *cap. 1. dub. 2. f. 6. num. 10.* Cum plura decreta Conciliorum & Pontificum ante omnes Leges Imperatorum primario eam instituerint & concesserint, ut videre est apud Dian. *p. 7. tr. 1. resol. 7.* habuerintque jam sub nascentis Ecclesie initia, & sic ante concessionem Imperatorum sua tribunalia, suosque subditos ecclesiasticos iudicaverint, ut constat ex illo Apost. *1. ad Timot. c. 5. adversus presbyteros nolentes accusationes recipere* &c. non obstante, quòd tunc temporis Imperatores infideles; cum potuerint etiam à potestate & jurisdictione principum infidelium, etiam invidiorum, subtrahere subditos suos ecclesiasticos, ut constat ex jam dictis, & docent Suar. *contra Regem Angl. l. 4. c. 11. n. 16.* Salas de *LL. d. 14. f. 12. n. 10.* De Lugo de *just. Tom. 2. d. 36. f. 7. n. 9.* Comit. *in resp. mor. l. 1. q. 93.* & alii, ad quos remittit Delb. *cit. f. 6. n. 10.* sed neque obstante, quòd de facto multi Imperatores in suis legibus civilibus concedant Ecclesiasticis immunitatem à potestate & jurisdictione laica: nam tales leges imperatorie non sunt primò institutorie, seu etiam de novo concessorie immunitatis ecclesiasticæ, sed solum subsidiarie, confirmatorie, declaratorie, adjutorie, executorie. Surdus. *vol. 3. conf. 396. n. 19.* Comit. *l. c. Dian. p. 7. tr. 1. resol. 8.* Befold. *in Synops. polit. doctrin. l. 1. c. 2. num. 8.* Delb. *cit. f. 6. num. 17.* plurimique alii quos apud eundem citat Bellet. *p. 1. lit. de favor. cler. person. §. 1. n. 25.* Qui omnes docent, Imperatores eximendo Ecclesiasticos non concessisse novum privilegium (cum Ecclesia à principio non fuerit laicali potestati & jurisdictioni subiecta) quàm ab errore veterum legum tributariarum & similibus quò ad ecclesiasticos cessasse, easdem tanquam perperam latas abrogando. Unde etiam dicendum leges hujusmodi civiles extantes in eod. auth. Novell. vel autoritate Pontificis latas, ut ex factis Constant. Theodof. martiani Justiniani &c. colligi videtur, teste Hurtad. de Mendoz. *Tom. 2. de fide d. 34. f. 9. §. 10.* Baron. *Tom. 7. anno 529.* Jo. and. *in c. non minus b. 1. & Abb. ibidem num. 18.* plurimisque aliis apud Delb. *l. c. num. 19.* vel quod alioquin nullæ sint etiam ab initio ex defectu jurisdictionis, ut Clarus *in §. Emphyteus: q. 28. n. 6.* Tann. *in Apolog. de immunit. Eccl. l. 1. c. 24.* Belarm. *de pot. Pontif. contr. a Barcle. c. 34.* Gratian. *discept. for. Tom. 1. c. 164. num. 12.* Laym. *l. 4. tr. 9. c. 3. n. 2.* & plurimi alii apud Delb. *l. c. qui etiam num. 20.* & fufius *c. 8. du. 2.* idem dicit de illis legibus, de personis vel bonis Ecclesie expressè loquentibus, quòd etiam si tendant ad commodum Ecclesiarum, sint nullæ ex defectu jurisdictionis, nisi à Pontifice approbentur, juxta *c. Ecclesia S. Maria de constit. citatis pro hoc Menoch. conf. 291. n. 25.* Tusch. *V. Ecclesia, concl. 12. n. 18.* Surd. *vol. 1. conf. 2. n. 15.* & pluribus aliis. Porrò illud hic notandum, quòd, etsi gratis daretur seu supponeretur immunitatem Ecclesiasticam primario à legibus, favoribus & privilegiis Principum originari, adhuc ab iisdem tolli deno aut minui nequeat; eò quòd concessa esset in remunerationem beneficiorum, quæ ab Ecclesia in regna profluunt juxta *can. in qualibet 23. quest. 8.* Unde nequidem propter ingratitudinem revocari potest, ut Tiraquel. *in L. si unquam c. de revocand. donat. num. 13.* Roland. à Valle. *L. 1. conf. 98. num. 12. l. 2. conf. 76. n. 15.* Acac. *de privi. jur. civil. l. 3. c. 8. n. 1.* Maul. *de homag. tit. 9. n. 210.* Delb. *c. 2. du. 2. f. 2. n. 7.* citatis aliis quorum etiam quidam bene dicit esse perniciosissimam doctri-

doctrinam dicere posse Principes revocare praeogativas, immunitates, privilegia concessa Ecclesiae, si damnatum aliquod ex eorundem privilegiorum continuatione & conservatione saeculari politica sequatur) Item Castrop. *tom. 1. tr. 3. d. 4. p. 31. §. 1. n. 4.* citatis. Suarez. Sanch. Pont. Item ex eo, quod tale immunitatis privilegium concessum sit non subditis, adeoque transeat in contractum, ideoque sit irrevocabile juxta reg. *sicut ab initio. c. de alt. & obl.* communiter receptam à Canonistis & Juristis in *L. fin. c. de LL. & cons. Princip.* ac ita tenent Innoc. in *c. novit. de judic. n. 6.* Abb. *n. 13.* Felin. *n. 9.* Cardin. *conf. 147. n. 5.* Decius *conf. 407. n. 18.* Barbat. *L. 4. cons. l. 2.* pluresque alii citati à Delb. *l. c. n. 17.* Ut etiam ex eo probatur, quod repetere res deo oblatas (quale esset immunitas illa concessa Ecclesiae) sit sacrilegium; ac denique, quod Pontifices & Concilia, quae sunt supra Christianos Principes, illam immunitatem ab illis concessam confirmarint.

3. Resp. tertio in specie immunitas quoque seu jus asyli non est de jure divino, sed de jure civili & canonico, seu de jure canonico approbrante & confirmante in hoc jure civile, prout patet ex *c. 6. & c. fin. h. t.* & ita cum communione tenent Ambrosin. *de immunit. c. 1. n. 3.* Decian. *tr. crim. l. 6. c. 25. n. 2.* Fagund. *in praecep. Eccl. prac. l. 4. c. 4. n. 59.* Bonac. *p. 3. de prac. 1. de sal. q. 7. §. 1. n. 1.* Covar. *L. 2. var. resol. c. 20. n. 2.* Laym. *l. 4. tr. 9. c. 3. n. 1.* Suar. *de relig. tom. 1. l. 3. c. 8. n. 9.* Zoës *h. t. n. 6.* Pirh. *h. t. n. 15.* pluresque alii apud Delb. *c. 16. du. 2. f. 2. n. 2.* quem miror pro opposito citari à Reiffenst. *h. t. n. 21.* qui etsi adhaereat nostrae responsioni tanquam communiori; contrarium tamen, quod nimirum jus asyli etiam in novo testamento, sit juris naturalis & divini positivi non esse improbabile ostendit. Quam oppositam tuentur Farrinac. *in Append. de immunit. C. 2. n. 9.* & Tusch. *Tom. 4. lit. S. Conclus. 59. num. 1.* Dian. *p. 4. tr. 1. resol. 44. & p. 6. tr. 1. resol. 29.* Cened. *in 99. Can. q. 42. n. 6.* & seq. & plures alii apud Delb. *l. c.* quorum quidam esse juris naturalis, quidam etiam esse juris divini positivi sentiunt contra quos tamen satis manifeste est, quod licet secundum congruentiam quandam juris naturalis talis immunitas Locis sacris competere videatur, lex tamen naturalis, etiam supposita loci sanctitate, id absolute non praecipiat, uti ex eo probatur, quod extractio rei à loco sacro, ut debitas poenas luat, quantum est de se, neque contra cultum divinum, neque reverentiam loco sacro debitam, aut aliàs intrinsece mala; sed potius juri divino naturali volenti delicta coerceri debitis poenis, & non manere impunita, ne aliàs bono publico & innocentum incolumitati non satis prospectum videatur conformis, sed neque lex ulla divina positiva amplius existet, dum ea quae in lege veteri certa refugii seu asyli loca constituta, una cum ceteris judicialibus & caeremonialibus legis Moisaicae per legem novam seu gratiae expiravit, nec ulla alia similis ei per Christum substituta. Ad haec, si esset juris divini, sive naturalis, sive positivi immutari minui, etiam à Papa nec consuetudine tolli possunt, cum tamen per Pontifices jus asyli immutatum & quoddam certas personas & crimina restrictum & limitatum juxta *C. inter alia, h. t.* & teste Laym. *l. c. n. 2.* & variis locis consuetudine ei derogatum. De quo tamen sit specialis

Quest. 1004. An consuetudine jus asyli

aliae immunitas respectu actionum rerum, personarum, tolli possit.

Resp. in hoc non consentire AA. nam primò hoc ipso, quòd jus asyli aliaque immunitas Ecclesiastica non sit de ullo jure divino, sed solùm de humano, contra quòd juxta *c. fin. de consuet.* valida est & licita consuetudo legitime praescripta, vi illius immunitatem illam minui aut tolli posse, tenent Barb. *L. 2. juris Eccl. n. 82.* Engels. *h. t. n. 9.* & Covar. apud Reiffenst. *h. t. n. 26.* etiam non obstante quòd ad talem consuetudinem deficiat expressus consensus Papae, ipsaque talis consuetudo contra immunitatem Ecclesiasticam videatur à jure reprobata, & in judicio contradictorio nunquam asserta & confirmata; eò quòd ad consuetudinem, etiam contra legem legitime inducendam, non requiritur expressus consensus Principis aut confirmatio illius in judicio contradictorio. De quo videntur dicta *L. 1. tr. 4. de consuet.* jura vero reprobantia talem consuetudinem loquantur de immunitate reali & personali, & non de immunitate locali asylo- rum, vel dum ejus quoque meminerunt, reprobant & annullant solùm consuetudines praeteritas, non futuras, quae adhuc licite & valide induci possunt contra legem, etsi per clausulam: *non obstante quacunque consuetudine* praecedentes eam sublatae sint: ita fere Reiffenst. *n. 76.* ad quae tamen quòd dicendum patebit ex mox subjungendis, quamvis & ipse Reiffenst. *n. 27.* cum Engels. *h. t. n. 9.* addat, non esse huic consuetudini favendum, si totum tollat aut nimirum minuat jus asyli, utpote quòd non tantum tam jure canonico quam civili firmiter statutum, sed & moribus gentium ab omni aevò stabilitum, ac in ratione venerationis sacris locis debita fundatum ad dictamen aliquod naturale propius accedat. Illud addens certum esse, quòd consuetudo contra jus asyli regulariter non praesumatur; cum sit quid facti, adeoque probanda legitime ab asserente eam. Quin & contrarium non tantum de jure asyli, sed & de immunitate, quae Ecclesiastici quoad res personaeque suas immunes sunt ab oneribus & jurisdictione Principum, eam per consuetudinem, etiam immemorabilem tolli aut minui non posse, absolute tenent *Gl. in c. ult. de consuet. V. r. rationabilis.* Abb. *inc. Clerici de judic. n. 5.* & 6. Lupus *de libert. Eccl. p. 1. q. 6.* Martha *de jurisdict. p. 4. cas. 63.* & seq. Suar. *de immunit. l. 5. c. 4. n. 10.* Azor. *Tom. 1. l. 15. c. 13. q. 8.* Tanner. *de def. libert. eccl. c. 16.* Sperel. *decis. 103. n. 45.* Guttier. *99. pract. l. 1. q. 1. n. 12.* & alii quos citat & sequitur Delb. *c. 1. du. 15. f. 1. n. 1.* & *n. 15. c. 4. du. 31. n. 5.* contra Covar. *in pract. q. 41. n. 5.* & *c. 35.* & Clarum *L. 5. sent. 5. pract. crim. q. 36. n. 3.* Nav. *c. 27. man. n. 70.* Farin. *tit. de inquisit. q. 8. n. 3.* Joan. Garciam. *de nobilit. Gl. 9. n. 44.* Villalob. *in com. opin. V. Clericus. n. 80.* Cutell. & alios apud Delb. docentes immunitatem non quidem in totum sed ex parte & in particulari tolli posse per consuetudinem ut v. g. Magistratus saecularis in certis causis, aliàs ad Magistratum Ecclesiasticum spectantibus jurisdictionem exercent. Verum contra derogationem immunitatis, tam ex parte, quam ex toto vi consuetudinis est, quòd fieri id nequeat, neque per modum revocationis, interveniente nimirum scientia, & sic tacito consensu Pontificis, cum constet illum hujusmodi consuetudini non praebere consensum tacitum approbativum; sed potius eam expresse reprobare & damnare per generalia edicta & per Bullam aenae quot annis coram Principum Oratoribus publicari solitam & Bullam Urban. VIII.

editam s. Junii. 1641. extendentes se ad quascunque consuetudines contra libertatem Ecclesiasticam non tantum novas ex eo tempore, quo publicari ceperunt, inductas, sed & impostero inducendas, & quasque antiquas, non obstante, quod interdum ad majus malum evitandum tolleretur contrarium. Neque etiam per viam prescriptionis. cum consuetudo damnata à Conciliis & decretis Pontificum ut irrationabilis & corruptela (qualis est hæc, utpote nervum Ecclesiasticæ disciplinae infringens, ut Abb. & Gl. cit.) non possit viâ prescriptionis legem abrogare, prout constat ex C. ult. de Consuet. Ad hæc ubi incapacitas possidendi est in præscribente (qualis est in seculari exercendi jurisdictionem in Ecclesiasticos) nullo tempore procedere potest prescriptio, multoque minus, etiamsi ejus initii non sit memoria, privilegio æquiparari potest, quin & eam nisi auctoritate & adminiculo legis necesse est. Hæc verò prescriptio contra libertatem Ecclesiasticam nullum neque ex Jure canonico, neque civile tale adminiculum habet. Delb. l. c. n. 8. & seq. Et quod nequidem ex parte immunitatis derogari possit, specialiter ex eo probatur, quod Jura, Concilia, Pontificum Decreta, dum abrogant consuetudinem talem ut corruptelam, non loquuntur de consuetudine generali, hoc est, in universum vel in omnibus casibus & causis, tam criminalibus quam civilibus immunitatem tollente, cum in nullo regno catholico talis consuetudo induci attentata fuerit sed de particulari, ut patet ex C. Cleric. de Jud. ex Bulla cœnæ. Possit tamen adhuc esse locum prescriptioni per tempus, cujus initii memoria non est, dum secularis Magistratus exercens jurisdictionem in Ecclesiasticos, fundat se, non in mera consuetudine sed in titulo rationabiliter & bona fide prescripto (qualis est privilegium Apostolicum, de quo paulo post) tradit Delb. de immunit. C. 4. du. 31. n. 11. & 12. remittens ad Nav. in man. C. 27. Vasq. 1. 2. d. 197. C. 4. n. 32. Azor. p. 2. L. 10. C. 7. q. 7. Bonac. de censur. d. 1. q. 15. p. 4. Filliac. Tom. 1. tr. 16. C. 10. n. 258. Cutell. de immunit. Eccles. L. 1. q. 9. 2. n. 7. & seq. & alios. Talem verò consuetudinem immemorabilem legitime prescriptam fundatam in privilegio Apostolico posse ex rationabili causa tolli & revocari à Pontifice, non secus ac ipsum privilegium, in quo fundatur, citato pro hoc Suar. astruit Delb. n. 13. quin etiam facta inter Ecclesiæ Prælatos & Principem sæcularem concordia, eaque à Pontifice confirmata super immunitate minuta, adhuc ex gravi ad publicum spectante causa revocari. Idque sive concordia ideo tantum facta, ut intelligatur, quousque privilegium gratuito concessum se extendere debeat; quia, ut jam dictum, ipsum tale privilegium revocari potest. Sive concordia in pactum onerosum & reciprocum transierit, ut patet ex generali doctrina, juxta quam privilegia, licet à Principe ob merita vel imposito onere concessa ex tali publica gravissima causa ex plenitudine potestatis revocari possunt; cum talis casus semper in concessione & concordia ipsa exceptus censeatur ex eo, quod bonum publicum semper privato præferri debeat, motamen parti privilegiatæ damnium inde secutum compensetur. Ita fere Delb. l. c. n. 16. & 17. cum Suar. de LL. L. 8. C. 37. n. 5. Cutell. l. c. L. 2. q. 96. Baldel. L. 5. d. 40. Nequit tamen Papa sine justa causa immemorabilem cum constante fama & traditione de concessio Privilegio prescriptam consuetudinem vel privilegium præsertim per modum

contractus vel concordia concessum revocare; ut id colligitur ex plurimum Pontificum responsis in unum collectis in Decreto Gratian. *Caus. 25. q. 2.* & absolute tenent Suar. *in def. fid. L. 4. C. 24. n. 21.* Gonz. *ad reg. Cancell. Gl. 26. n. 5.* Sallicet. *de Leg. pot. l. 2. C. 15. n. 90.* Cutell. l. c. q. 2. n. 2. & seq. & alii, quos citat & sequitur Delb. n. 21. ex ea etiam ratione, quod, cum Principes sæculares privilegia à se concessa revocare sit indecorum, multò magis dedecet Pontificem, qui in integritate & constantia fulgere debet, hæc in parte superari à Principibus sæcularibus, ut dicitur in C. *per tuas. de Donat.*

Quæst. 1005. Quid Pontifex possit quoad tollendam vel minuendam libertatem Ecclesiasticam.

1. **R**esp. primò: Summus Pontifex (cum ei data non sit potestas in destructionem, sed solum in ædificationem) nequit sine justa causa in aliquo immunitati Ecclesiasticæ renunciare, essetque talis renunciatio nulla & irrita, & si facta, revocari debet. Delb. l. c. C. 4. d. 31. n. 18. cum communi. Si tamen ab initio ex justa & rationabili causa facta & concessa Magistratui sæculari hic & nunc jurisdictioni aliqua in Ecclesiasticos, & dein hæc concessio ob rerum & temporum mutationem evaserit iniqua; quia v. g. in contemptum statûs Ecclesiasticæ & Ecclesiæ detrimentum vergere incipiat, à Papa revocanda est.

2. **R**esp. secundò: potest nihilominus Pontifex vel Concilium generale de immunitate Ecclesiastica etsi ea esset juris divini, ex justa causa, nimirum urgentissimis casibus, quæ commune bonum vel totius Ecclesiæ aut regni alicujus respiciunt, remittere & Principibus sæcularibus permittere, vel etiam committere, ut adversus Ecclesiasticos aliquam jurisdictionem exerceant, vel aliqua tributa exigant, ita ut eis suam potestatem deleget cujus delegationis & concessionis illi capaces sunt. Ita Suar. *de immunit. l. 4. p. 2.* Aufr. *de pot. sæcul. in Eccles. reg. 1. fall. 12.* Dian. *loc. mox cit. n. 112.* Nav. C. 27. n. 6. Menoch. *de rein. poss. remed. 3. n. 35.* Delb. C. 1. du. 2. S. 3. n. 5. & plures apud illum. Quin & posse quosdam Ecclesiæ Prælatos inferiores aliquid contra immunitatem & libertatem Ecclesiasticam fieri permittere, si sine scandalo vel majoris mali periculo id impedire nequeant, tradit Delb. C. 1. du. 2. S. 1. an. 15. idque probat exemplo Apostoli provocantis ad Cæsarem non nolentis directe judicari, saltem de jure, sed ut inferioris Judicis iniquam sacrilegam & toti nascenti Ecclesiæ perniciosam sententiam declinaret, pro quo remittit ad Turrect. *in C. s. adjutorium dist. 10. n. 3.* & seq. Azor. *Tom. 1. L. 5. C. 12. q. 1.* Castillo *in 3. sent. Tom. 2. d. 16. de potest. Papa. q. 12. n. 7.* August. *Triumph. de potest. Eccl. p. 6. a. 8.* & alios.

3. **R**esp. tertio: tamen igitur Papa pro ratione tempotum & occasionum libertatem illam restringere & ampliare possit, non potest tamen, etsi non sit nisi de jure humano, eam tollere totaliter, id est, quoad omnes Clericos, omnia onera & causas; quia non potest tollere, quod rectæ Ecclesiæ gubernationi necessarium est, cum non sit data ei potestas in destructionem; sed neque Pontifex sit Dominus absolute bonorum sedis suæ datorum à Principibus primario quidem Christo, & Pontifici ut Vicario ejus. Unde is non est nisi dispensator illorum prudens & fidelis, ut D. Gregor. *Epist. 37.*

ad Natalem Episcop. L. 2. ad hæc talis renunciati-
onis seu derogationis totalis nulla videtur posse
esse rationabilis causa; qualis tamen, ut non solum
licite sed & valide Pontifex, etiam ex parte, ut
dictum, deroget immunitati, necessario requiri-
tur. Ac denique neque Christus unquam in tan-
tum, tamque præjudicalem renunciacionem con-
sensisse censetur. Et ita docent Surd. Tom. 3. Con-
sil. 301. n. 53. Viginian. tr. de immun. Eccl. d. 5.
Farin. l. c. q. 8. n. 4. Suar. def. fid. L. 4. de Im-
mun. C. 30. per totum. Dian. p. 1. tr. 2. resol. 2.
Cutell. l. c. L. 2. n. 2. & alii, quos citat & se-
quitur. Delb. C. 1. du. 2. f. 3. à n. 1. & du. 14.
f. 1. à n. 16.

*Quæst. 1006. An Ecclesiastici renunciare
possint privilegio immunitatis?*

REsp. Ecclesiasti immunitatis, quæ immunes sunt
ab oneribus & jurisdictione & foro judiciali
Principum sæcularium, neque expressè, neque ta-
cite renunciare possunt. Ita juxta C. diligent. de
for. Comp. C. Cum non ab homine. C. at si Clerici de
judic. C. Cum non contingat de sent. excom. do-
cent Covar. qq. pract. C. 33. n. 2. Gomes Var.
resol. Lit. 3. C. 10. n. 30. Suar. l. c. C. 31. n. 1.
Cutell. l. c. L. 2. q. 3. Delb. C. 1. du. 14. f. 1. n. 6.
ubi addit: modò Ecclesiasticorum immunitas sit
aliquo saltem modo à jure divino, intellige me-
diatè, fundamentaliter, ordinative, præceptivè
secundùm dicta in antecedentibus, & C. 4. du.
31. n. 1. ex ea ratione. quòd immunitatis privile-
gium concessum Clericis ratione dignitatis Cleri-
calis, quam diu illam retinent, privilegio illi re-
nunciare nequeunt, quòdque renunciatio cedat in
publicum damnum, nimirum totius Ordinis Cle-
ricalis, præsertim Prælatorum, & primariò sum-
mi Pontificis: dum non est ob particularem ali-
quorum, sed ob communem Ecclesiasticæ Hierar-
chiæ favorem constituta. ut Abb. in C. noverit. de
sent. excom. Cajetan. V. immunitas Eccles. Suar. de
Censur. D. 21. f. 2. n. 89. Delb. l. c. à n. 2. Ad-
hæc superiores, præsertim Pontifex lege cavere
possit (uti id eum fecisse patet ex juribus paulò an-
te citatis) ne subditi jurisdictionem alterius (v. g.
Ecclesiastici sæcularium) in se prorogent, præser-
tim dum, in quos sit prorogatio illa, de se incapa-
ces sint illius, adeoque prorogatio est frustranea.

2. Extenditur responsio primò, ita ut etiam re-
nunciatio juramento confirmata sit nulla, cum ta-
le juramentum, utpotè de re illicita, & quæ non
est in potestate jurantis, sit nullum & sacrilegum,
ut juxta C. si diligenti de for. Comp. Farin. Suar.
LL. cit. Scacc. de judic. L. 1. C. 11. n. 35. Exten-
ditur secundò, ut dicta renunciatio etiam de con-
sensu Episcopi facta non valeat; cum privilegium
immunitatis jure communi concessum Clerico,
ita ut simul ei præceptum, ne contra illud agat.
Episcopus etiam contra illam immunitatem nihil
possit, cum quæ jure communi statuta, immu-
tare nequeat, ita juxta C. qualiter & quando. Gl.
in C. significasti. de for. Comp. Scacc. l. c. n. 28.
Suar. in def. fid. L. 4. de immunit. C. 31. n. 8. &
13. Farin. cit. q. 8. n. 13. Delb. C. 1. du. 14. n.
9. & seq. Idem est de consensu qualiscunque
communitatis particularis Ecclesiasticæ ob ratio-
nes jam datas. Valet verò renunciatio illa facta
cum consensu Pontificis, utpotè cui datum privi-
legia omnia (etiam, ut ait Delb. n. 14. quæ sunt
juris divini) uti ampliare, ita & restringere, tam
quòd causas quam quòd personas, pro ut Ec-

clesiæ expedire judicaverit, ut Suar. l. c. & di-
ctum ante. Plura de renunciacione immunitatis
præsertim fori vide apud auctores in L. 2. decret.
Tit. 7. de foro Comp.

*Quæst. 1007. Quenam loca gaudeant
immunitate locali in ordine, ut actus
profani in iis fieri nequeant?*

REsp. primò: imprimis veniunt omnes Ec-
clesiæ etiam nondum consecratæ aut bene-
dictæ, sed aliâ ratione v. g. erectione crucis, po-
sitione primi lapidis ab Episcopo, ad cultum di-
vinum missæ sacrificium aliaque officia divina de-
putatæ, quia is locus eo ipso ex tali deputati-
one sacer est & religiosus, ideoque juxta C. 4. de relig.
domibus, nullis amplius usibus profanis applicabi-
lis seu, ut dicitur C. 9. h. t. nullis usibus temera-
riis profanandus. Suar. Tom. 1. de religio. tr. 2. L.
3. C. 9. n. 1. Sanch. Tom. 2. Consil. mor. L. 6. C. 1.
du. 7. n. 9. Delb. C. 16. du. 2. S. 1. n. 1. Idque
etiam si nulla adhuc ibidem officia divina celebrata,
ut cit. C. 9. Pontifex non allegat pro causa ce-
lebrationem divinarum officiorum jam ibi fa-
ctam sed ad divina ibidem facienda factam
deputationem, & ita docent Sylv. V. immunitas
1. q. 1. dicto 1. Abb. in cit. C. 9. n. 5. Fagn. n. 8.
Host. V. celebrantur. Sanch. l. c. Delb. l. c. n. 8.
Azor. p. 2. L. 9. c. 8. q. 1. Reiffenst. h. t. n. 8.
contra Clos. in cit. C. 9. V. celebrantur. Tutchum.
V. Ecclesia. Concl. 9. n. 16. Ambrosin. de immun.
C. 10. n. 2. Decian. L. 6. C. 24. n. 24. & alios ap-
ud Delb. l. c. n. 8. Idemque ut manifeste ex dictis
sequitur, dicendum, etiam si ibi Eucharistia non
asservetur. Cum ratio, cur tali loco concedatur
immunitas, non est continua sacramentalis præ-
sentia, sed sola dicta deputatio ad divina, Et ita
contra Covar. L. 2. var. C. 20. n. 4. Clar. §. fin. q.
30. n. 30. Tusch. l. c. n. 19. Germon. de sacror.
immun. L. 2. C. 16. n. 16. docent cum communione
& probabiliore, ut inquit Delb. l. c. n. 5. & seq. Far-
in. l. c. q. 28. n. 34. & in append. de immun. C. 17.
n. 254. Peregr. de immun. C. 4. n. 2. Gambacur.
L. 3. §. 4. n. 5. & c. Idem quoque, ut Butr. in cit.
C. 9. n. 3. Jo-and. n. 1. Abb. n. 2. Barbof. n. 10.
Reiffenst. n. 9. de Oratoriis privatis, modò au-
thoritate Episcopi deputata sint divinis officiis. Se-
cus de oratoriis sine dicta autoritate erectis, eti-
am si Pontifex vel Episcopus concesserit licentiam
in iis celebrandi, ut Delbe l. c. cum cit. AA. quin
& c. etiam si in iis ex privilegio celebratæ. Item
de Ecclesia polluta, necdum reconciliata; cum
ratione pollutionis non desinat ejus sanctitas; &
privatio immunitatis inter effectus pollutionis in
jure non repetitur, istiusmodi autem censuræ juris
utpotè pœnales & odiosæ ultra casus in jure ex-
pressos extendi non debent. Et ita tenent Abb.
Sylv. LL. cit. Clar. §. pract. Crim. q. 30. num. 3.
Fusch. l. c. n. 9. Azor. p. 2. L. 9. C. 8. q. 4. Far-
in. l. c. n. 29. Fagund. pract. 2. L. 4. C. 4. q. n.
62. Laym. L. 4. q. C. 3. n. 2. Pirh. h. t. n. 3. &
plures alii apud Delb. C. 16. du. 9. f. 3. illis in-
hærentem. Item de Ecclesia interdicta ob easdem
rationes. dum nequidem Clericus ob interdictum
perdat sua privilegia. Abb. Sylv. Clar. Tusch. Azor.
Suar. Laxm. Fagund. Pirh. & alii LL. cit. Delb. l. c.
f. 4. à n. 1. quamvis id ipsum, ut Idem n. 4. non o-
mnino improbabiler limitent aliqui quòd pere-
grinos, ut ii ibi fruantur asylo, & non incolas, ob
quorum delictum Ecclesia interdicta. Item de
Ecclesia diruta, nisi forte diruta autoritate supe-

superioris & sine spe reedificationis, in quo casu omnia sua privilegia amittit, & definit esse locus sacer. Ita Tusch. l.c. n. 10. Decian. l. 6, c. 24. n. 27. Farin. in append. C. 17. n. 260. Ambrosin. l.c. C. 10. n. 3. Dian. p. 6. tr. 1. resol. 3. Pirh. h. t. n. 3. Barbol. de Jur. Eccl. l. 2. C. 3. n. 62. Marant. p. 2. resp. 35. n. 2. Delb. l. c. f. 5. contra Corream. in relat. de immunit. Eccl. p. 2. n. 10. & paucos alios. Et hæc posteriora de Ecclesia non asservante Eucharistiam, de Ecclesia polluta, interdicta, diruta potissimum in ordine ad immunitatem asyli.

2. Resp. secundo gaudet etiam immunitate, ut geri in iis nequeant actiones profanae omnia loca & habitacula Ecclesiae adhaerentia, ut sacristia, Capellæ, ambitus, Porticus, atrium. Barbol. in C. 9. h. t. n. 7. Pirh. eod. n. 3. Tusch. V. Ecclesia. Concl. 10. n. 3. Delb. l. c. f. 6. n. 1. (quamvis is eadem in ordine ad immunitatem asyli designet) Reiffenst. h. tit. n. 1. § 2. & alii lumentes id ex Can. si quis in atriis & Can. Constitutum 17. q. 4. juncta Gl. V. adhaerentibus, ubi id in specie dicitur de atrio & Porticu Ecclesiae item ex L. pareant. C. de his, qui ad Eccl. & L. qua religiosi. ff. de R. V. ubi & ratio additur communis tam immunitati ab exercendis actibus profanis, quam immunitati asyli, dum dicitur, quæ religiosis adhaerent, etiam religiosa sunt. His non obstante, quod in locis memoratis effuso sanguine vel semine eadem non polluantur, cum ad effectum pollutionis utpote pœnalem & odiosum adeoque non extendendum & solus internus ambitus Ecclesiae spectetur, Secus quoad privilegium immunitatis utpote favorabile & gratiosum.

3. Resp. tertio eadem immunitate gaudet cæmeteria Ecclesiastica, utpote universaliter gaudentia eisdem privilegiis, quibus Ecclesia. Arg. C. 5. h. t. Et ibi Abb. n. 5. cum communi & juxta C. fin. h. t. & C. 2. eod. in 6. ubi diserte dicitur: *Cessent in Ecclesiis earumque cæmeteriis negotiationes, & præcipue nundinarum ac fori cujusque tumultus: omnis in eis secularium judiciorum strepitus conquiescat, nulla inibi causa per laicos criminalis maxime agitur.* De pluribus aliis locis concernentibus specialiter immunitatem asyli dicitur in speciali sequentibus.

Quest. 1008. An & qualiter igitur in prædictis locis prohibitum exercere actus judiciales?

1. Resp. primo: in Ecclesia, cæmeterio aliisque locis tractare causas criminales, in quibus agitur de effusione sanguinis vel pœna corporali, prohibetur claro textu C. decet. h. t. in 6. ubi: *nulla inibi causa per laicos maxime criminalis agitur, & quidem sub interminatione anathematis C. cum Ecclesia. h. t. ubi addita etiam ratione dicitur: Ubi de sanguinis effusione & corporali pœna agitur, in Ecclesiis & cæmeteriis agitare sub interminatione anathematis prohibemus. Absurdum enim est & crudele, ibi iudicium sanguinis exercere, ubi est tutela refugii constituta.* Et ibi DD. communiter. Quam tamen excommunicationem non esse lætæ, sed ferendæ sententiæ, notat Gl. ibidem. V. anathematis. Continere tamen hanc læsionem immunitatis gravem culpam sacrilegii à iudice laico contractam, esseque tales processus criminales ac speciatim sententias iudicum secularium in talibus locis prola-

tas nullas, & carere omni robore firmitatis dicitur *cit. C. decet* & juxta illud Delb. C. 2. du. 3. f. 2. n. 2. remittens ad Suar. tom. 1. de religione L. 3. C. 4. à n. 12. Extendunturque hæc ipsa ad informationes judicarias summarias super delicto in iisdem locis à iudice seculari non faciendas; cum licet actus iudicarius perfectus non sit cum citatione partis, sit tamen actus inchoatus & lejusdem rationis, ac proinde sub eadem prohibitionem contentus. Delb. l. c. à n. 3. remittens ad Nav. de orat. horar. Can. C. 5. n. 40. Arg. *cit. C. decet.* dum ibi dicitur: *sint loca eadem à laicorum cognitionibus aliena.*

2. Resp. secundo: Prohibentur quoque in iis locis exerceri actiones seu processus & sententiæ judiciales civiles sub eadem nullitatis pœna, dum *tit. C. decet.* dicitur in Ecclesiis & c. secularium strepitus conquiescat. Unde etiam *cit. n. 2.* deducit, idem dicendum de istiusmodi processibus civilibus ibi exercitis quoad gravem culpam sacrilegii, Dixi tamen: iudicia secularia, sententiæ & processus civiles à iudicibus secularibus exerceri ibidem prohibitum; quia iudicibus Ecclesiasticis permilium ibi cognoscere de delictis Ecclesiasticorum sententiam (puta excommunicationis, depositionis, excepta sententia sanguinis, desuper ferre, aliasque causas dijudicare. C. cum in Ecclesia h. t. C. relinqu. de Custodia Eucharistia. Gl. in C. cum Ecclesia V. effusione. Abb. in C. fin. de appell. n. 2. Delb. *cit. f. 1. n. 12.* quamvis tamen, ut cum Suar. l. c. n. 11. & Pirh. h. t. n. 7. Reiffenst. h. t. n. 14. decentius, convenientius & praxi hodiernæ conformius, ut etiam Ecclesiastica iudicia non in Ecclesia, sed extra illam v. g. in domo Episcopi, camera aliove loco commode fiant.

Quest. 1009. Quid sit circa alios actus extrajudiciales in locis sacris exercendos?

1. Resp. primo: Actus qui etsi cum strepitu iudiciali similitudinem aliquam habeant, judiciales tamen non sunt; quia non jurisdictionis contentiose sed voluntariæ sunt, etiam exerceri in locis sacris à secularibus illicitum non est, quia voluntariam jurisdictionem etiam secularem in Ecclesiis exercere nullo jure prohibitum reperitur. Tales v. g. actus sunt dispensatio pupillorum, provisio, electio, presentatio facta à laicis. Delb. l. c. n. 13. Collatio Doctoratus; vel magisterii communi etiam consuetudine approbante, utpote quæ collatio honestatem continet. Delb. l. c. Azor. L. citand. q. 4. Abb. in C. Ecclesia. h. t. n. 9. Suar. l. c. C. 4. num. 15. Item Disputationes & prælectiones publicæ; cum etiam scientia res sancta dicatur. L. 1. §. proinde. ff. de var. & extraord. Cognit. Azor. l. c. Pirh. h. t. n. 11. Item congregatio universitatum & facultatum literariorum, puta Philosophicæ, Theologicæ, Juridicæ, uti habet moderna praxis, tales congregations fieri in templis vel canoniis Regularium, unde dum *cit. C. decet.* prohibentur in iis fieri universitatum & societatum quarumlibet Concilia, Conciones, & publica Parlamenta, id intelligendum, dum materia & tractatus talium Congregationum est omnino temporalis & secularis, Nav. de orat. C. 5. n. 35. Abb. l. c. Laym. L. 4. tr. 10. C. 7. n. 9. Suar. *cit. C. 4. n. 16.* Delb. l. c. 1. §. Secus, ut iidem, si agatur de rebus Ecclesiasticis ut fuit Synodi in quibus de statu & reformatione Clericorum aliisque ad pietatem spectantibus non prohibentur. Imo ludæ theatralis

ad pietatem conducentes nihil turpe continentes. Sylv. v. *immunitas*. modò tamen hæc fiant sine tumultu & strepitu & divina officia non impediatur. Delb. l. c. remittens ad Abb. in c. cum Ecclesia. num. 6. Nav. c. 5. de orat. n. 37. Azor. Tom. 2. l. 9. c. 9. g. 3. Laym. l. 4. tr. 10. c. 7. n. 9. Suar. l. c. n. 15. & alios.

Resp. secundò: prohibentur *cit. c. 2. h. t. in 6.* negotiationes) præcipuè nundinationes) & quilibet contractus usum politicum respicientes exerceri in Ecclesiis & cæmeteriis; sunt tamen tales contractus validi, cum in jure nullibi irritentur, uti irritantur judicia secularia ibi agitata; adeoque penalis hæc constitutio tanquam odiosa ad dictos contractus non est extendenda. Gl. in *cit. c. 2. v. processus*. Abb. l. c. Suar. l. c. n. 18. Pirh. h. t. num. 12. Etsi autem peccetur exercendo ibi contractus, non peccati tamen semper graviter, nec committi sacrilegium, sed tunc solùm, si adsit negotiatio, id est, expositio ad pluries contrahendum, cum vociferatione & tumultu; quia hæc tantùm perturbat divina officia multumque profanat Ecclesiam, etiam si, quæ venduntur fidelium pietati infervant, ut patet ex factò Christi Matth. 11. & Joan. 2. ejicientis è templo vendentes, tradit Delb. *cit. c. 2. du. 3. f. 7. num. 1.* cum Sylv. v. *negotiatio*, q. 2. quæ tamen perturbatio divinorum & profanatio Ecclesiæ, quia cessat, dum venditio fit in cæmeterio (cui etiam minor reverentia quam Ecclesiæ debetur) vel ad portam Ecclesiæ excusari vendentes & ementes à gravi sacrilegio, docet ibid. Delb. num. 4. & 5. citatis Nav. c. 5. de orat. Suar. Tom. 3. de Eucharist. d. 81. f. 8. verb. 2. Fagund. p. 2. de præcep. l. 4. c. 4. quin etiam posse esse tantum veniale, si contractus instituat in Ecclesia, merce alibi existente docent Cajet. v. *immunitas*. §. *discernendum*. Sotus l. 6. de iust. & jur. q. 2. a. 2. Molin. de iust. Tom. 2. d. 344. Suar. l. c. Medin. de rest. q. 30. v. quarto, Delb. l. c. num. 6. Idemque dicendum, si contractus venditionis fiat in Ecclesia per accidens (secus si Ecclesia per se & ex instituto eligatur ad venditionem, cum valde incedens sit domum dei facere domum negotiationis) v. g. in transitu vel recessu propter pluviam. Cajet. Suar. LL. *cit.* Delb. l. c. num. 8. de cætero si res vendendæ ad populi devotionem deserviant ut candelæ vel panes ad altare offerendi, toleratur in quibusdam locis tanquam honesta consuetudo ea dividendi in cæmeteriis, imò in ipsis Ecclesiis, si fiat sine strepitu & divini cultûs augendi gratiâ, tradunt Angel. v. *immunitas*. §. 9. Molin. l. c. &c.

Resp. tertio: in *cit. c. decet*, prohibentur quoque confabulationes otiosæ, vanæ multoque magis scædæ quæque, ut explicat apud Pirh. h. t. num. 12. Suar. quæ graves detractiones, jurgia & odia fovent. quæ, si in se sunt peccatum mortale, sacrilegii malitiam involvere, quia ob reverentiam loci graviter prohibentur, ait Delb. l. c. f. 6. n. 1. & 2. ac proinde hæc circumstantia, quod habitæ sint in loco sacro, addenda videtur in confessione, dicendo v. g. habui confabulationes scædas in Ecclesia, non secus, ac si ibi habitæ factus turpes vel oscula specificandum quod habitæ in Ecclesia; quod ipsum tamen communiter non admitti; cum sola, quibus polluitur Ecclesia in genere Luxurix, habeant circumstantiam sacrilegii necessariò confitentiam, dicit Delb. l. c. f. 3. num. 6. & seq. citans pro hoc Cajet. Tom. 1. tr. 17. *responsion*, resp. 12. du. 1. Vasq. in p. 2. Tom. 1. q. 72. a. 6. d. 98. c. 3. n. 4. Pont. de mat. l. 10. c. 10. n. 15. Dian. p. 2. tr. 7. *resol.* 25. Quòd si tamen confabulationes sint honestæ & extra tempus divinorum officiorum sine scandalo fiant, eas etiam dampnare peccati venialis nimis durum videri ait Delb. l. c. f. 6. n. 2. Denique in genere illud hic notandum, quod astruit Idem l. c. f. 3. n. 1. nimirum quòd dictarum confabulationum solummodo vanarum, Conciliorum & contractuum politicorum & similia prohibito non sit ita rigorosa prohibitio, uti est processuum & sententiarum, ut exercitium illorum sacrilegium involvat, nisi fiat ex contemptu vel cum notabili impedimento divinorum officiorum.

Quæst. 1010. an & qualiter ledatur immunitas localis Ecclesiæ violenter infringendo fores illius?

Resp. violari illam hac ratione aut etiam rapiendo res illius, sumitur ex *can. omnes. can. sicut. can. quisquis can.* . . . q. 4. ubi transgressores non tantùm sacrilegi dicuntur, sed & excommunicantur ipso facto, si cum effractione fiat spoliatio. item *c. 22. de sent. excom.* & ibi gl. v. *excommunicatos*. uti etiam *cit. can. omnes juncta gl. v. consentiant*. habentur sacrilegi & iisdem poenis juris subjacent consulentes, mandantes, vel alio modo cooperantes ad istiusmodi violationem, ac ita tenent cum Suar. *cit. l. 3. c. 8. n. 3.* Pirh. h. t. num. 14. Reiffenst. num. 18. & alii communiter.

CAPUT II. De immunitate asyli.

Quæst. 1011. quæ loca gaudeant immunitate asyli?

Resp. primò præter ea, quæ desuper dicta in præcedentibus de immunitate locali in genere, in specie applicando illa, aliaque addendo immunitati asyli, illius immunitate gaudent Ecclesiæ etiam pollutæ non reconciliatæ, interdixtæ, omniaque loca illis adhærentia secundùm dicta, item necdum perfectè constructæ, cum eo ipso, quod autoritate Episcopi constructi caperint, jam locus divinis officiis dicatus adeoque sacer est. Abb. in *c. Ecclesia*, h. t. n. 5. Anchar. num. 1. Sanch. de mat. l. 9. R. P. *Leur. Jur. Can. Lib. III.*

d. 15. num. 39. Delb. c. 16. d. 9. f. 2. num. 1. gaudent quoque dicta immunitate asyli Ecclesiæ non solùm quòd ad ambitum internum, sed & quòd ad totam suam fabricam, puta tectum, fornicem, turres, parietes, extimas portas; quia hæc omnia veniunt significatione Ecclesiæ eique adhærentium intrinsecus vel extrinsecus; estque immunitas hæc asyli latè interpretanda, quia est privilegium per modum legis juri communi insertum, quod latam habet interpretationem. Item est causa pia & favorabilis Ecclesiæ, quæ per hoc non intendit impunitatem delictorum.

Z z z

aut